

ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ 3
“Страхове посередництво у контексті формування
конкурентоспроможного страхового ринку”

Варенчак В. В.

Науковий керівник: Кулина Г. М., к.е.н.

Тернопільський національний економічний університет

СТРАХОВЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Постійні зміни, які відбуваються в економіці, змушують усіх суб'єктів економічних відносин адаптуватися до нового середовища функціонування. Страховий ринок, як і будь-який інший ринок, не є винятком у цьому. Особливість цього ринку – диверсифікація каналів реалізації страхових продуктів. Рівень розвитку страхового ринку країни залежить від ефективного функціонування страхових посередників.

Ефективний та динамічний розвиток страхового ринку не можливий без належного розвитку його інфраструктури, яка сприяє процесу створення страхового продукту та його реалізації. До складу інфраструктури страхового ринку входять страхові посередники. Окрім цього, представниками страхового посередництва також є: актуарії, андеррайтери, диспашери, аварійні комісари, які створюють страховий продукт, а також проводять ефективну оцінку ризиків та наслідків страхових випадків.

Проте, до інфраструктури страхового ринку також можуть входити: банки, поштові відділення, державні податкові органи, автосалони, супермаркети, станції технічного обслуговування, туристичні компанії, нотаріальні контори, об'єднання підприємств, медичні установи, промислові підприємства, профспілкові організації, фірми, що здійснюють пасажирські перевезення, будівельні магазини, лізингові компанії, аудиторські фірми й інші. Вони покликані забезпечити взаємозв'язок страхового ринку з іншими складовими економічної та фінансової системи [1, с. 8].

Відповідно до статті 15 Закону України “Про страхування” посередницька діяльність в Україні представлена страховими або перестраховими брокерами та страховими агентами:

1) страхові брокери – юридичні особи або фізичні особи, які зареєстровані у встановленому порядку як суб'єкти підприємницької діяльності та здійснюють за винагороду посередницьку діяльність у страхуванні від свого імені на підставі брокерської угоди з особою, яка має потребу в страхуванні як страхувальник;

2) перестрахові брокери – юридичні особи, які здійснюють за винагороду посередницьку діяльність у перестрахованні від свого імені на підставі брокерської угоди із страховиком, який має потребу в перестрахованні як перестраховальник;

3) страхові агенти – фізичні особи або юридичні особи, які діють від імені та за дорученням страховика і виконують частину його страхової діяльності, а саме: укладають договори страхування, одержують страхові платежі, виконують роботи, пов'язані із здійсненням страхових виплат та страхових відшкодувань [2].

На думку О. В. Кнейслер та Н. І. Налукової, страхові брокери, керуючись конкретними потребами страхувальників, розробляють для них індивідуальні програми управління ризиками, здійснюють супровід страхових договорів, а також управління збитками у разі їх виникнення; аналізуючи інформацію, що стосується різних страхових компаній, які функціонують на страховому ринку, надають повну і достовірну інформацію щодо пропонованих ними страхових послуг, допомагають клієнтам-страхувальникам зробити вибір на користь найбільш вигідної пропозиції щодо гарантії виплат [3].

Розвиток страхового посередництва в Україні можливо здійснити за такими напрямками:

– запровадження однакових умов діяльності для страхових агентів і страхових брокерів. Обидва типи страхових посередників необхідно регулювати та контролювати за однаковими правилами без застосування будь-яких преференційних або дискримінаційних заходів до будь-кого з них. За таких умов саме ринкові механізми будуть визначати, хто зі страхових посередників займе домінуючу позицію на ринку страхування;

– запровадження чітких ліцензійних вимог і критеріїв для страхових агентів і страхових брокерів. Необхідні мінімальні вимоги мають стосуватися рівня професійної кваліфікації, репутації та фінансового стану страхових посередників;

– створення централізованого реєстру страхових агентів і страхових брокерів. Такий реєстр слугуватиме для будь-яких зацікавлених осіб підтвердженням того, що страхові посередники виконали вимогу стосовно реєстрації в Нацкомфінпослуг України. Така вимога сприяє безпеці та прозорості страхового посередництва [4].

Таким чином, реалізація відповідних заходів за запропонованими вище напрямками дозволить не тільки систематизувати функціонування страхового посередництва на вітчизняному страховому ринку, а й підвищити ефективність функціонування інфраструктури страхового ринку. Ці процеси позитивно вплинуть на розвиток та динаміку показників страхового ринку України, підвищать його стійкість перед економічними коливаннями, сприятимуть формуванню конкурентоспроможного страхового ринку.

Література

1. Кармазіна С. С. Розвиток страхового посередництва в Україні / С. С. Кармазіна // Фінансові послуги. – 2016. – № 3-4. – С. 7-12.
2. Закон України “Про страхування” від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Кнейслер О. В. Особливості страхового посередництва в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Кнейслер, Н. І. Налукова. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/14046>.
4. Письменна Т. В. Перспективи розвитку страхового посередництва на страховому ринку України [Електронний ресурс] / Т. В. Письменна. – Режим доступу: [http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/10819/1/зб%20рник%20тез%20допов%20дей%20\(25.05.2016\)-1.pdf#page=139](http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/10819/1/зб%20рник%20тез%20допов%20дей%20(25.05.2016)-1.pdf#page=139).

Дзядзін В. В.

Науковий керівник: Кнейслер О. В., д.е.н., професор
Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕРЕСТРАХОВИХ БРОКЕРІВ

З метою визначення сучасного стану розвитку перестрахових брокерів проаналізуємо основні показники їх діяльності та визначимо частку ринку перестраховання, яку вони обслуговували впродовж 2010-2015 років (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка перестраховальних премій, що перестраховики отримали за договорами перестраховання, котрі брокер уклав на користь перестраховальників

Показники	Роки											
	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%
Перестраховальні премії, що отримали перестраховики за участю брокерів, у т. ч.:												
- резиденти	228211,7	100	97137,2	100	368905,9	100	428112,1	100	354229,3	100	832017,0	100
- нерезиденти	12515,4	5,5	4161,3	4,3	4859,7	1,3	5593,9	1,3	8957,8	2,5	5574,1	0,7
- нерезиденти	215696,3	94,5	92975,9	5,7	364046,2	98,7	422518,2	98,7	345271,5	97,5	826442,9	99,3

Примітка. Складено автором на основі даних Нацкомфінпослуг України.

Відповідно, обсяг перестраховальних премій, отриманих за договорами перестраховання, що уклали брокери, збільшився впродовж 2010-2013 років від 228211,7 тис. грн. до 428112,1 тис. грн. (майже в 1,9 рази), однак за 2014 рік він